Lakimies
Mirka-Tuulia Kuoksa
Sosiaali- ja terveysministeriö

Tartuntatautilain väliaikainen muuttaminen, hallituksen esitysluonnos laiksi
Tampereen kaupungin kirjallinen näkemys, kuulemistilaisuus 1.12.2021

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tartuntatautilain väliaikaista muuttamista siten, että laissa säädettäisiin covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden sosiaalihuollon asiakkaiden ja terveydenhuollon potilaiden hengen ja terveyden suojaamisesta minimoimalla heidän riskiään saada covid-19-tartunta heidän kanssaan lähikontaktissa työskenteleviltä henkilöiltä.
Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestävälle ja tuottavalle julkiselle tai yksityiselle toimijalle velvollisuus huolehtia covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden asiakkaiden ja potilaiden suojaamisesta varmistamalla, että näiden asiakkaiden ja potilaiden kanssa työskentelevällä henkilökunnalla ja opiskelijoilla on joko covid-19-taudin sairastamisen tai covid-19-rokotusten antama suoja covid-19-tautia vastaan. Erityisestä syystä työnantaja voi käyttää em. asiakkaiden ja potilaiden kanssa työskentelyyn henkilöä, jolla ei ole riittävää suojaa covid-19-tautia vastaan. Esityksessä ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin myös virkamiehiin ja viranhaltioihin.
Lisäksi esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti säädettäväksi työnantajalle oikeus käsitellä työntekijöiden covid-19-rokotussuojaa tai sairastettua covid-19-tautia koskevia terveystietoja.

Tampereen kaupungin näkemys on koostettu laajan asiantuntijajoukon yhteistyöllä (terveydenhuolto, pelastustoimi, henkilöstöyksikkö, kaupungin lakimiehet).

Viimeisimmän epidemian pahenemisvaiheen aikana on ollut toistuvasti tilanteita, joissa rokottamaton työntekijä tuo sote-yksikköön koronainfektion ja siitä on seurannut epidemia. Tämän vuoksi yhteisenä näkemyksenä on, että on tärkeää, että tartuntatautilaki muutetaan ja työnantaja saa tiedon työntekijöidensä

rokotussuojasta. Keskeisiltä osiltaan hallituksen esitys on hyvä, useat asiat on otettu huomioon ja tulkintaongelmat eivät ole isoja.

Huomioita:

1. Tehtävään soveltuvuuden arviointi
   Tarvitaan selkeä ohje siitä, miten ja kuinka usein tehtävään soveltuvuus arvioidaan.

   - Tartuntatautilaki §48 vuoksi meillä on jo hyvät tekniset valmiudet ottaa uusi pykälä käyttöön. Nykyisen tartuntatautilain heikkous on, että ilmoitusta omasta soveltuvuudesta ei ole pakko antaa, ja se voidaan antaa suullisesti. Pitäisi voida edellyttää koronapassin näyttämistä tai muuta kirjallista ilmoitusta, koska ilmoituksia joudutaan ainakin alkuvaiheessa pyytämään tuhansilta ihmisiltä.
   - Nykyisen lain voimassaolon aikaan jotkut työnantajan ovat pyytäneet vain yhden ilmoituksen, jossa työntekijä sitoutuu ottamaan palvelussuhteensa aikana kausi-influenssarokotukset. Toiset taas pyytävät ilmoituksen joka vuosi. Kuinka usein tämä ilmoitus soveltuvuudesta pitää tarkastaa?
   - Hallituksen esityksen mukaan ei osata vielä tarkkaan sanoa, kuinka kauan henkilöllä on rokotteen tai sairastetun taudin tuoma suoja. Tästä huolimatta lainsäätäjän pitää antaa täsmälliset ohjeet, kuinka kauan työnantaja voi pitää työntekijää soveltuvana.
   - Tarpeellinen ja hyvä parannus nykylainsäädäntöön on se, että työnantajalle annetaan oikeus selvittää työntekijöiden ja opiskelijoiden suoja koronavirusta vastaan. Hyvää on myös se, että suojan esittämisvelvoite kohdentuu myös muihin työntekijäryhmiin kuin varsinaisiin sote-ammattilaisiin, joita on arvaamattoman paljon.
   - Lisäksi lakitekstin ulkopuolella annettavaan ohjeistukseen tulee määritellä se, mikä hyväksytään suojaksi koronavirustautia vastaan: milloin sairastettu tauti sekä tarkasteluhetkestä katsoen että sairastetun taudin ajankohta suhteessa rokotukseen. On määritettävä myös se, millaiset dokumentit hyväksytään todistuksena suojasta (testitulokset, rokotustodistukset vieraalla kielellä, ulkomailla saadut rokotteet tms.).

2. Toimet kieltäytymistilanteissa, hoidon turvallisuuden ja laadun vaaliminen
   Tarvitaan kriteerit sille, milloin rokottamattomat voivat osallistua lähityöhön.

   - Esityksen mukaan työnantajalla on kieltäytymistilanteessa muun työn tarjoamisvelvollisuus. On muistettava, että työnantajalla on paljon muitakin

uudelleensijoittamisvelvoitteita ja kieltäytymisen vuoksi sijoitettavat vaarantavat esim. heikentyneen työkyvyn takia sijoitettavien sijoitusmahdollisuuksia.

- Influenssarokotusten kohdalla työnantajat on jätetty yksin pohtimaan (tartuntatautilaki §48), mitä tehdään kieltäytyjien kanssa. On hyvä, että esityksessä annetaan malli, miten toimitaan, jos työntekijä ei täytä edellytyksiä.
- Niin pelastustoimessa kuin sote-palveluissa on huutava pula henkilöstöstä. Toivotaan määrittelyä, koska olosuhteet ovat sellaiset, että rokottamattomia on pakko käyttää työvoimapulan vuoksi, jotta asia ei jää ainoastaan työnantajan vastuulle. Pakkotilanne tulisi myös dokumentoida sovitulla tavalla, jos toimintaa on tarpeen jälkikäteen arvioida.

Asia koskee vahvasti myös pelastuslaitosta. Niin ensihoidon kuin ensivastetoiminnan kohdalla täytyy huolehtia hauraiden asiakkaiden suojaamisesta. Pelastustoimen kannalta oleellista on arjen yllätyksellisyys ja jo tällä hetkellä niukka henkilöstöresurssi.

Hyvää lakiesityksen vaikutuksissa on myös se, että se tulee käytännössä parantamaan väestön rokotuskattavuutta. Epidemian hallintakeinona kokonaisuudessaan on ehdottomasti tärkeimpiä, ellei tärkein se, että kokonaan rokottamattomia saadaan lisää rokotussuojan piiriin.

Sari Torkkeli
apulaisylilääkäri
Tampereen kaupunki
Sosiaali- ja terveyspalvelut

Tartuntatautilain väliaikainen muuttaminen, hallituksen esitysluonnos laiksi
Tampereen kaupungin kirjallinen näkemys, kuulemistilaisuus 13.12.2021

Hallituksen esitys tartuntatautilain (1227/2016) muuttamisesta siten, että siihen lisätään väliaikaisesti 48 a § on ollut kuultavana edellisen kerran 1.12.2021, johon yhteyteen ayl Sari Torkkeli on toimittanut yllä olevan Tampereen kaupungin kirjallisen lausunnon lakiesitykseen.

Hallituksen uusin esitys poikkeaa aiemmasta niin, että rokotettujen ja Covid-taudin aikaisintaan kuusi kuukautta aiemmin sairastaneiden lisäksi esityksessä tarkoitetussa sote-työssä on mahdollista käyttää myös henkilöä, joka voi näyttää todistuksen aikaisintaan 72 tuntia ennen työvuoroon saapumista tehdystä negatiivisesta Covid-19 -testistä. Yllä olevaan Tampereen kaupungin lausuntoon lisäämme muutoksen johdosta seuraavaa:

Lakiesityksen ulkopuolelle on ohjeistettava tarkasti, ketä tarkoitetaan henkilöillä, jotka eivät lääketieteellisistä syistä voi ottaa koronavirusrokotteita. On määritettävä tarkasti myös se, millaiset syyt eivät ole lääketieteellinen este ottaa koronavirusrokotteita. Hengenvaarallisen allergisen reaktion lisäksi on tiedossa hyvin hankalia rokotehaittoja, jotka eivät kuitenkaan ole olleet vakavaksi, eli hengenvaaralliseksi luokiteltavia. Kriteerien on oltava tiukat, mutta ei kohtuuttomat.

Kokonaisuudessaan Tampereen kaupunki edelleen pitää väliaikaisen 48 a § lisäämistä hyvänä ja hoidon ja hoivan turvallisuutta lisäävänä muutoksena tartuntatautilakiin.

Sirpa Räsänen
epidemiologi, tartuntatautivastuulääkäri
Tampereen kaupunki